

EYT Hareketinin Kaynak Mobilizasyonu Çerçevesinde İncelenmesi*Examination of the EYT Movement within the Framework of Resource Mobilization*Kübra ŞANLI¹ ve Meral ÇAKIR ÇİFTER²¹ Öğr. Gör., Şırnak Üniversitesi, Şırnak Meslek Yüksekokulu <https://orcid.org/0000-0001-7057-0250> kubrasanli68@gmail.com² Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, İletişim Fakültesi <https://orcid.org/0000-0002-7411-1294> iletimmeral@gmail.com**Öz**

Bu çalışma, Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) hareketinin dijital aktivizm pratiğini, Kaynak Mobilizasyonu Teorisi (RMT) çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında, X.com platformunda faaliyet gösteren @EytEmeklilerFed hesabına ait toplam 151 tweet içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Paylaşımlar, dijital aktivizmin dönemsel farklılıklarını ortaya koyabilmek amacıyla 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 ve 3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 olmak üzere iki ayrı zaman dilimi temel alınarak değerlendirilmiştir. Bulgular, incelenen tweetlerin tamamında iletişim kaynağı işlevinin yer aldığını, buna karşılık lojistik koordinasyon ve finansal kaynak mobilizasyonuna yönelik içeriklerin son derece sınırlı ya da tamamen yok olduğunu ortaya koymaktadır. Tweetlerin büyük bir bölümünde kolektif kimlik ve moral unsurlarının vurgulandığı; söylemsel düzeyde ise çözüm odaklı çerçevelenmenin baskın olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca paylaşımlarda ağırlıklı olarak dijital eylem biçimlerinin teşvik edildiği, fiziksel eylem çağrılarının ise oldukça düşük düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Siyasal baskı mekanizmalarının ise her iki dönemde de sınırlı oranlarda kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen bulgular, EYT hareketinin dijital alanda iletişim ve söylem kaynaklarını etkin biçimde seferber eden, ancak finansal ve lojistik mobilizasyonu sınırlı kalan bir dijital aktivizm stratejisi benimsediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: EYT, kaynak mobilizasyonu teorisi, dijital aktivizm, toplumsal hareketler, sosyal medya

Abstract

This study aims to examine the digital activism practices of the Retirement Age Stuck (EYT) movement within the framework of Resource Mobilization Theory (RMT). Within the scope of the research, a total of 151 tweets from the @EytEmeklilerFed account active on the X.com platform were analyzed using content analysis methods. The posts were evaluated based on two separate time periods, May 15, 2022 – February 2, 2023 and February 3, 2023 – March 3, 2023, in order to reveal the periodic differences in digital activism. The findings reveal that all of the tweets examined included a communication source function, while content related to logistical coordination and financial resource mobilization was extremely limited or completely absent. It was determined that a large portion of the tweets emphasized collective identity and morale; at the discursive level, solution-oriented framing was dominant. Furthermore, it was determined that digital forms of action were predominantly encouraged in the posts, while calls for physical action remained at a very low level. Political pressure mechanisms were also seen to be used to a limited extent in both periods. The findings reveal that the EYT movement adopted a digital activism strategy that effectively mobilized communication and discourse resources in the digital sphere but had limited financial and logistical mobilization.

Keywords: EYT, resource mobilization theory, digital activism, social movements, social media

Atıf / Cite as: Şanlı, K., Çifter M. (2026). EYT Hareketlerinin Kaynak Mobilizasyonu Çerçevesinde İncelenmesi. *KİLAD*, (27), 99-114.

Geliş Tarihi / Received: 08.01.2026 **Kabul Tarihi / Accepted:** 23.03.2026

Giriş

Toplumsal hareketlerin incelenmesinde uzun süre hakim olan kolektif davranış yaklaşımları, bu olguları çoğunlukla yapısal krizlerin, anomi durumlarının ya da irrasyonel kitle tepkilerinin bir sonucu olarak ele almıştır. Bu yaklaşımlar, toplumsal hareketleri duygusal taşkınlıklar ve kontrolsüz kalabalık davranışları çerçevesinde değerlendirmiş; bireylerin rasyonel karar alma süreçlerini ve örgütlü eylem kapasitelerini ikincil plana itmiştir (Yanık ve Öztürk, 2014, s. 49). Ancak 1960'lı yıllardan itibaren, özellikle ABD merkezli sosyal hareket literatüründe, bu anlayışa yönelik güçlü eleştiriler ortaya çıkmış ve toplumsal hareketlerin rasyonel aktörler tarafından örgütlenen stratejik eylemler olduğu yönünde yeni bir teorik yönetim gelişmiştir. Bu dönüşümün kuramsal başlangıç noktası, Mancur Olson'un (1971) *Kolektif Eylemin Mantığı* adlı çalışması olarak kabul edilmektedir.

Olson (1971, s. 111), bireylerin kolektif eyleme katılımını maliyet-fayda hesabı temelinde açıklamakta; rasyonel ve kendi çıkarını maksimize etmeye çalışan bireylerin ancak kişisel kazanç beklentisi, zorlayıcı unsurlar ya da özendiriciler söz konusu olduğunda kolektif harekete yöneldiklerini ileri sürmektedir (Cohen, 1999, s. 116; Jasper, 2002, s. 74). Bu yaklaşımda sosyal hareket, köklü bir toplumsal dönüşüm yaratma hedefinden ziyade bireylerin savundukları konu üzerinden en kısa sürede avantaj elde etmeye yönelik rasyonel bir organizasyon olarak kavramsallaştırılmaktadır (Lelandais, 2009, s. 63). Her ne kadar bu yaklaşım kalabalıkları irrasyonel ve tehlikeli kitleler olarak gören klasik kolektif davranış teorilerinden belirli ölçüde ayrışsa da rasyonaliteyi dar bir araçsal çerçevede ele alması nedeniyle ana akım pozitivist geleneğin sınırları içerisinde kalmaya devam etmiştir (Jasper, 2002, s. 75).

Olson'un açtığı bu kuramsal hat, Charles Tilly (1977), Antony Oberschall (1973) ile McCarthy ve Zald'ın (1977) çalışmalarıyla birlikte Kaynak Mobilizasyonu Paradigmasına dönüşmüştür. Bu yaklaşım, toplumsal hareketlerin neden ortaya çıktığından çok nasıl örgütlendiği, hangi kaynakları hangi stratejilerle seferber ettiği ve hangi koşullarda başarıya ulaştığı sorularına odaklanmaktadır (Cohen, 1999, s. 117; Lelandais, 1999, s. 65). Bahse konu kaynak mobilizasyonu kuramı, toplumdaki mevcut hoşnutsuzluk ile şikayetleri hareketlerin oluşması için yeterli görmemekte, hareketin hem oluşumu hem de gelişimi amacıyla farklı kaynaklara sahip olması gerektiğini ve ilgili kaynakların harekete çevrilmesine odaklanmıştır (McCarthy ve Zald, 1977, s. 1221). İlgili kuram hareketlerin hareketlerin ahlaki, kültürel ve son olarak da sosyo-örgütsel kaynaklar ile zaman, kitle iletişim araçları ve ulaşım araçları gibi seferber edilecek nitelikteki farklı kaynaklara sahip olması gerektiğini ve bahse konu kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasını vurgulaması yönünden sosyal-psikolojik kuramı benimsemekten önce konuyu ekonomik ve politik bir yaklaşım ile değerlendirmektedir (McCarthy ve Zald, 1977, s. 1213). Buna göre kolektif eylem; maddi ve maddi olmayan kaynakların mobilizasyonu, örgütsel yapıların inşası ve sürekliliği, liderlik mekanizmaları ve siyasal fırsatların stratejik biçimde değerlendirilmesi dikkate alınmadan açıklanamaz (Melucci, 1985, s. 792).

Kaynak mobilizasyonu yaklaşımında örgütlenme, kolektif eylemin merkezi unsuru olarak kabul edilmektedir. McCarthy ve Zald'a (1977, s. 1230) göre toplumsal hareket örgütleri, eldeki kaynakları toplayan, yöneten ve eyleme dönüştüren temel aktörlerdir. Bu örgütler; kaynak toplama, insan gücü oluşturma ve talepleri siyasal alana taşıma süreçlerinde iktisadi teşekküllere benzer biçimde faaliyet göstermekte; hatta bu durum "toplumsal hareket endüstrisi" kavramıyla açıklanmaktadır (Yanık ve Öztürk, 2014, s. 50; Jasper, 2002, s. 76). Böylece toplumsal hareketler, öfkeli ve dağınık kalabalıklar olmaktan çıkarılarak, rasyonel, stratejik ve formel örgütlenmeler üzerinden analiz edilen kolektif aktörler haline gelmektedir (Jasper, 2002, s. 67).

Bu teorik çerçeve, toplumsal çatışmaları büyük ölçüde kaynakların dağılımı ve siyasal sistem içinde tanınma mücadelesi bağlamında ele almaktadır. Tilly'nin (1977, s. 1230) katkılarıyla birlikte kaynak mobilizasyonu yaklaşımı, kapitalist ekonomi ve ulus-devlet yapılarının kolektif eylem biçimlerini nasıl şekillendirdiğini vurgulayan daha siyasal bir düzleme taşınmıştır. Bu perspektife göre toplumsal hareketler, dışlanmış ya da dezavantajlı grupların siyasal alana dahil olma ve toplumsal kaynakların yeniden dağıtımında söz sahibi olma mücadelesinin bir ifadesidir (Gençoğlu, 2014, s. 307). Bununla birlikte bu yaklaşımın toplumsal hareketleri büyük ölçüde araçsal rasyonaliteye indirgediği; kültürel, duygusal ve anlam boyutlarını ikincil plana ittiği yönünde önemli eleştiriler de mevcuttur (Melucci, 1985, s. 792; Cohen, 1999, s. 118).

Türkiye'de Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) hareketi, kaynak mobilizasyonu yaklaşımının öne çıkardığı rasyonel örgütlenme, stratejik eylem ve kaynak seferberliği unsurlarını somut biçimde gözlemlemeye imkan tanıyan güncel bir toplumsal hareket örneği sunmaktadır. 1999 yılında yürürlüğe giren sosyal güvenlik düzenlemeleriyle birlikte sigortalılık süresi ve prim ödeme gün sayısı koşullarını yerine getirmiş olmalarına rağmen sonradan getirilen yaş şartı nedeniyle emeklilik hakkına erişemeyen bireyler başlangıçta dağınık ve bireysel şikayetler biçiminde ifade edilen bir memnuniyetsizlik yaşamışlardır. Ancak bu memnuniyetsizlik zaman içerisinde kolektif bir kimlik etrafında örgütlenerek sistemli bir toplumsal harekete dönüşmüştür.

Kaynak mobilizasyonu yaklaşımının vurguladığı üzere, bir toplumsal hareketin ortaya çıkışı ve sürekliliği, yalnızca ortak bir mağduriyet algısına değil; bu algının hangi kaynaklarla, hangi örgütsel biçimler aracılığıyla ve hangi stratejilerle kolektif eyleme dönüştürüldüğüne bağlıdır (Cohen, 1999, s. 120; Lelandais, 1999, s. 64). Bu çerçevede EYT hareketi, heterojen bir toplumsal tabana sahip olmasına rağmen ortak çıkar ve talepler etrafında rasyonel bir kolektif aktör inşa etmeyi başarmıştır. Hareketin bileşenlerini oluşturan bireylerin büyük ölçüde aktif ya da yarı-aktif işgücü içerisinde yer almaları, düzenli gelir sahibi olmaları ve uzun yıllara dayanan sigortalılık geçmişleri hareketin maddi ve örgütsel kaynak üretme kapasitesini artıran temel unsurlar arasında yer almıştır.

EYT hareketinin kurumsallaşmasında dernekleşme süreçleri ve formal örgütlenmeler belirleyici bir rol oynamıştır. McCarthy ve Zald'ın (1977, s. 1231) işaret ettiği üzere, toplumsal hareket örgütleri kolektif eylemin merkezi taşıyıcılarıdır; kaynakların toplanması, taleplerin çerçevelenmesi ve siyasal alana aktarılması bu örgütler aracılığıyla gerçekleşmektedir. EYT bağlamında kurulan dernekler ve platformlar, hareketin sürekliliğini sağlayan örgütsel altyapıyı oluşturmuş; üyelik sistemi, gönüllü emek ve profesyonel temsil pratikleri yoluyla kaynak seferberliğini mümkün kılmıştır.

Bunun yanı sıra EYT hareketi, iletişim ve görünürlük kaynaklarını etkin biçimde kullanarak kamusal alandaki meşruiyetini güçlendirmiştir. Özellikle dijital medya araçları ve sosyal ağlar hareketin düşük maliyetle geniş kitlelere ulaşmasını sağlamış; taleplerin standartlaştırılması, ortak söylemin inşa edilmesi ve kolektif kimliğin pekiştirilmesinde işlevsel olmuştur. Kaynak mobilizasyonu yaklaşımının maddi kaynaklar kadar insan gücü, zaman ve iletişim kapasitesini de önemli kaynaklar arasında değerlendirdiği dikkate alındığında (Jasper, 2002, s. 69), EYT hareketinin bu alanlarda yüksek bir mobilizasyon kapasitesi sergilediği söylenebilir.

Hareketin başarısında belirleyici olan bir diğer unsur, siyasal fırsat yapılarının rasyonel biçimde değerlendirilmesidir. Tilly'nin (1977, s. 1231) vurguladığı üzere toplumsal hareketler, siyasal sistemle kurdukları ilişki ölçüsünde etkili olabilmekte; taleplerini mevcut güç dengeleri ve siyasal konjonktür doğrultusunda stratejik olarak formüle etmektedirler. EYT hareketi de seçim dönemleri, parti programları ve meclis tartışmaları gibi siyasal fırsat alanlarını etkin

biçimde kullanmış; taleplerini sosyal adalet, kazanılmış hak ve eşitlik söylemleri etrafında çerçeveleyerek siyasal aktörler üzerinde baskı kurabilmiştir. Bu süreçte hareket, yalnızca protesto repertuarlarıyla değil aynı zamanda müzakere, lobi faaliyetleri ve kurumsal siyasetle kurulan temaslar yoluyla da etkisini artırmıştır.

Bu bağlamda EYT hareketi, kaynak mobilizasyonu yaklaşımının öngördüğü biçimde, irrasyonel tepkilerden ya da anlık öfke patlamalarından ziyade rasyonel aktörlerin çıkarlarını korumaya yönelik stratejik ve araçsal bir kolektif eylem olarak değerlendirilebilir. Hareketin 2023 yılında yasal bir düzenleme ile sonuçlanması yalnızca mağduriyetin siyasal olarak tanınmasının değil; aynı zamanda örgütlü kaynak seferberliğinin, stratejik aklın ve kurumsal baskı kapasitesinin bir göstergesi olarak okunmalıdır. Bu nedenle EYT, Türkiye’de çağdaş toplumsal hareketlerin işleyiş mantığını anlamak açısından kaynak mobilizasyonu paradigması çerçevesinde analiz edilmeye elverişli bir örnek oluşturmaktadır.

Bu çalışma, EYT hareketini Kaynak Mobilizasyonu Teorisi çerçevesinde analiz ederek şu soruya yanıt aramaktadır:

EYT hareketi hangi örgütsel, söylemsel ve stratejik kaynakları nasıl mobilize ederek siyasal bir başarıya ulaşmıştır?

Bu amaç doğrultusunda çalışma, nitel (odak grup görüşmeleri) ve nicel (X/Twitter içerik analizi) yöntemlerin birlikte kullanıldığı bir durum çalışmasına dayanmaktadır. Bulgular, EYT hareketinin dijital aktivizmi birincil bir amaçtan ziyade örgütsel kaynakları güçlendiren tamamlayıcı bir araç olarak kullandığını ve başarısını esas olarak kurumsallaşmış bir mobilizasyon stratejisine borçlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu yönüyle çalışma, Türkiye’de toplumsal hareketler literatürüne “başarılı” bir hareketin kaynak mobilizasyonu üzerinden okunabileceğini göstererek teorik ve ampirik bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

1. Kaynak Mobilizasyonu Teorisi

1960’lı yıllardan itibaren toplumsal hareketlerin dönüşümünü açıklamak amacıyla iki temel kuramsal yaklaşım öne çıkmıştır: ABD merkezli Kaynak Mobilizasyonu Teorisi (RMT) ve Avrupa merkezli Yeni Toplumsal Hareketler (YTH) Teorisi (Çetinkaya, 2008, s. 21). Her iki yaklaşım da davranışçı ekol ve kitle toplumu kuramlarının aksine bireylerin rasyonel tercihlerini ve stratejik eylemlerini merkeze almaktadır.

RMT, klasik yaklaşımlarda belirleyici kabul edilen görelî yoksunluk, kitle irrasyonallitesi ve kendiliğindenlik varsayımlarını eleştirerek toplumsal hareketleri bilinçli, örgütlü ve amaç yönelimli kolektif eylemler olarak ele alır. Bu bağlamda kuram, hareketlerin ortaya çıkış nedenlerinden ziyade örgütlenme biçimleri, kaynakların mobilizasyonu, strateji geliştirme süreçleri ve siyasal fırsat yapıları üzerinde yoğunlaşır (McCarthy ve Zald, 1977, s. 1232).

Kaynak Mobilizasyonu Teorisi’ne göre toplumsal hareketlerin başarısı; maddi ve beşeri kaynakların etkin kullanımı, örgütsel kapasite, politik çevreyle kurulan ilişkiler ve stratejik planlama ile doğrudan ilişkilidir. Bu yaklaşım, bireylerin eyleme katılımını irrasyonel tepkiler yerine fayda-maliyet hesapları çerçevesinde açıklamakta ve eylemin araçsal niteliğini vurgulamaktadır (Jasper, 2002, s. 74; Işık, 2013, s. 27).

Kuramcılar, eski ve yeni toplumsal hareketler arasında keskin bir kopuştan ziyade süreklilik bulunduğunu savunmakta; 1960 sonrası hareketleri önceki dönemlerin devamı olarak değerlendirmektedir (Demiroğlu, 2014, s. 136). Ayrıca RMT, devleti yalnızca çatışılan bir yapı olarak değil, müzakere edilen ve etkileşim içinde olunan bir aktör olarak ele almasıyla geleneksel yaklaşımlardan ayrılmaktadır.

RMT'nin temel varsayımları şu şekilde özetlenebilir:

- (i) Toplumsal hareketler rasyonel eylemlerdir;
- (ii) Hareketler çıkar ve güç ilişkileri çerçevesinde şekillenir;
- (iii) Mobilizasyon süreci kaynaklar, örgütlenme ve siyasal fırsatlarla yakından ilişkilidir;
- (iv) Merkezi ve formal örgütlenmeler kaynak kullanımında etkilidir;
- (v) Başarı büyük ölçüde politik ve stratejik süreçlere bağlıdır (Jenkins, 1983).

1.1. Avrupa Merkezli Yaklaşımlar ve Yeni Toplumsal Hareketler

Avrupa merkezli YTH yaklaşımı ise 1960 sonrası hareketlerin sınıf temelli ve maddi taleplerden ziyade kimlik, katılım, yaşam tarzı ve kültürel değerler etrafında şekillendiğini ileri sürmektedir. Bu kuram, post-endüstriyel toplum koşullarının kolektif eylem biçimlerini dönüştürdüğünü savunur (Pichardo, 1997, s. 416).

YTH kuramcıları, Kaynak Mobilizasyonu'nun örgütlenme ve strateji vurgusuna karşılık, hareketlerin kültürel ve sembolik boyutlarını ön plana çıkarmakta; eski ve yeni hareketler arasında değerler ve temalar açısından kopuşlar bulunduğunu ileri sürmektedir (Demiroğlu, 2014). Yeni toplumsal hareketler çoğulcu, adem-i merkeziyetçi ve özerk örgütlenme biçimleriyle gündelik yaşamın demokratikleşmesi ve sivil toplumun güçlenmesi açısından önemli bir rol üstlenmektedir (Johnston vd., 1999, s. 135).

Yeni toplumsal hareketleri ayırt eden temel özellikler; yaşam kalitesine odaklanmaları, iyi eğitilmiş toplumsal kesimlere dayanması, post-materyalist değerleri savunmaları ve merkeziyetçi olmayan örgütlenme yapılarıdır (Önder, 2008, s. 593).

2. Yöntem

Bu çalışma, Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) hareketini Kaynak Mobilizasyonu Teorisi (RMT) çerçevesinde inceleyen, nitel ağırlıklı ve nicel içerik analiziyle desteklenen karma yöntemli bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın temel amacı, EYT hareketinin dijital alanda mobilize ettiği söylemsel, örgütsel ve simgesel kaynakları ortaya koymak ve bu kaynakların siyasal alana yansıyan etkilerini analitik olarak değerlendirmektir.

Araştırmada kullanılan verilerin toplanması ve analizi iki aşamalı bir süreç içerisinde gerçekleştirilmiştir.

2.1. Veri Kaynağı ve Örneklem

Araştırmanın birincil veri kaynağını, EYT hareketinin kurumsal dijital temsili açısından merkezi bir konumda bulunan @EytEmeklilerFed adlı X.com (eski Twitter) hesabında paylaşılan içerikler oluşturmaktadır. Bu hesap, hareketin taleplerini kamuoyuna duyurma, kolektif kimliği inşa etme ve siyasal aktörler üzerinde baskı oluşturma süreçlerinde aktif biçimde kullanılması nedeniyle örneklem olarak seçilmiştir.

Örneklem, EYT konusunda önemli olan üç tarih 15 Mayıs 2022 İstanbul Maltepe Mitingi, 2 Şubat 2023 EYT'nin TBMM Genel Kurulu'na gidecek olduğu tarih ve 3 Mart 2023 EYT düzenlemesinin yürürlüğe girdiği tarih aralıklarında söz konusu hesap üzerinden paylaşılan toplam 151 adet tweet ile sınırlandırılmıştır. Bu tarih aralığı, EYT hareketinin dijital aktivizm yoğunluğunun arttığı ve yasal düzenleme sürecinin hız kazandığı dönemi kapsamı bakımından analitik olarak anlamlı kabul edilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın ilk aşamasında, sosyal medya verileri Python programlama dili kullanılarak veri kazıma (web scraping) yöntemiyle toplanmıştır. X.com platformunun API erişim kısıtlamaları ve dinamik veri yapısından kaynaklanan teknik sınırlılıkları aşmak amacıyla, tarayıcı otomasyonu sağlayan Selenium kütüphanesi (Selenium Community, t.y.) ile platformun veri akışını taklit edebilen snsrape kütüphanesi (JustAnotherArchivist, t.y.) kullanılmıştır.

Bu yöntemler aracılığıyla tweet metinleri, paylaşım tarihleri ve ilgili meta veriler sistematik biçimde çekilmiş; analiz sürecinde kullanılmak üzere yapılandırılmış bir CSV veri seti oluşturulmuştur. Veri toplama sürecinde yalnızca herkese açık paylaşımlar dikkate alınmış; etik ilkelere uygunluk gözetilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmanın ikinci aşamasında, elde edilen ham sosyal medya verileri, çalışmanın kuramsal çerçevesi doğrultusunda geliştirilen Kaynak Mobilizasyonu Teorisi (RMT) işlev kodları ve teorik çerçeveleme kodları temel alınarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu aşamada tweet içerikleri, hareketin hangi tür kaynakları (örgütsel, söylemsel, duygusal, sembolik) hangi amaçlarla seferber ettiğini ortaya koyacak şekilde kategorize edilmiştir.

Kodlama süreci sonucunda nitel içerikler nicel verilere dönüştürülmüş ve her bir tweet, belirlenen kategorik değişkenler (RMT işlevleri, çerçeveleme türleri, eylem çağrıları vb.) doğrultusunda sınıflandırılmıştır. Elde edilen nicel verilerin istatistiksel analizi için IBM SPSS Statistics 30.0 paket programı kullanılmıştır.

SPSS aracılığıyla, araştırmanın bulgular bölümünde sunulan tüm kategorik değişkenlere ilişkin frekans (N) ve yüzde (%) dağılımlarını içeren betimsel istatistik analizleri gerçekleştirilmiş; sonuçlar tablo ve grafikler yardımıyla görselleştirilmiştir. Bu sayede, EYT hareketinin farklı dönemlerde yürüttüğü dijital aktivizm ve kaynak mobilizasyonu stratejileri karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Araştırma kapsamında X.com platformunda faaliyet gösteren @EytEmeklilerFed hesabına ait toplam 151 adet tweet analiz edilmiştir. İncelenen paylaşımlar, EYT hareketinin dijital aktivizm sürecindeki dönemsel farklılıkların ortaya konulabilmesi amacıyla iki ayrı zaman dilimi esas alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre, 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasında paylaşılan 126 tweet, toplam verinin %83,4’ünü; 3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasında paylaşılan 25 tweet ise %16,6’sını oluşturmaktadır.

Tweet içerikleri, RMT kapsamında geliştirilen işlev kodları doğrultusunda analiz edilmiştir. RMT işlev kodlarına ilişkin betimsel istatistik sonuçları tablolar ve grafikler aracılığıyla sunulmuştur.

3.1. RMT İşlev Koduna İlişkin Bulgular

Araştırmada, RMT işlev kodlarından “İletişim Kaynağı (Hız/Yayın)” kapsamında yapılan analizler sonucunda, incelenen tweetlerin tamamında bu işlevin yer aldığı tespit edilmiştir. 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasındaki dönemde paylaşılan 126 tweetin tamamı (%100,0) ile 3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasındaki dönemde paylaşılan 25 tweetin tamamı (%100,0) “İletişim Kaynağı (Hız/Yayın)” işlev kodu altında sınıflandırılmıştır (Tablo 1). Bu bulgular hesabın sürekli olarak bilgi akışı sağlama, güncel olan gelişmeleri duyurma, hızlı etkileşim kurma amaçlı bir iletişim stratejisi izlediğini göstermektedir.

Tablo 1*İletişim Kaynağı (Hız/Yayın) İşlev Koduna İlişkin Bulgular*

	Tarih Aralığı	
	15 Mayıs 2022-2 Şubat 2023	3 Şubat 2023-3 Mart 2023
İletişim Kaynağı (Hız/Yayın)	N (%)	N (%)
Hayır	0 (0.0)	0 (0.0)
Evet	126 (100)	25 (100.0)
Toplam	126 (100)	25 (100.0)

Araştırma kapsamında “Koordinasyon Kaynağı (Lojistik)” işlev koduna ilişkin yapılan analizler, @EytEmeklilerFed hesabında paylaşılan içeriklerin büyük çoğunluğunda bu işlevin yer almadığını göstermektedir. 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasındaki dönemde incelenen 126 tweetin 125’i (%99,2) lojistik koordinasyona ilişkin herhangi bir unsur içermemekte olup, yalnızca 1 tweet (%0,8) bu işlev kodu kapsamında sınıflandırılmıştır. 3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasındaki dönemde ise analiz edilen 25 tweetin tamamında (%100,0) “Koordinasyon Kaynağı (Lojistik)” işlevine rastlanmamıştır (Tablo 2). Bu işlev koduna ilişkin dağılımlar, her iki dönemde de lojistik koordinasyon içerikli paylaşımların son derece sınırlı düzeyde kaldığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2*“İletişim Kaynağı (Hız/Yayın) İşlev Koduna İlişkin Bulgular*

	Tarih Aralığı	
	15 Mayıs 2022-2 Şubat 2023	3 Şubat 2023-3 Mart 2023
Koordinasyon Kaynağı (Lojistik)	N (%)	N (%)
Hayır	125 (99.2)	25 (100.0)
Evet	1 (0.8)	0 (0.0)
Toplam	126 (100.0)	25 (100.0)

Araştırma kapsamında “Kolektif Kimlik / Moral Kaynağı” işlev koduna ilişkin yapılan analizler, @EytEmeklilerFed hesabında paylaşılan içeriklerin büyük bir bölümünde bu işlevin yer aldığını göstermektedir. 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasındaki dönemde incelenen 126 tweetin 91’i (%72,2) kolektif kimlik ve moral kaynağı işlevi taşıırken, 35 tweet (%27,8) bu işlev kapsamında değerlendirilmemiştir. 3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasındaki dönemde ise analiz edilen 25 tweetin 20’si (%80,0) kolektif kimlik ve moral kaynağı işlevi içerirken, 5 tweet (%20,0) bu işlevi taşımamaktadır (Tablo 3). Bu işlev koduna ilişkin dağılımlar özellikle yasa süreci boyunca hesabın topluluk bilinci oluşturma, moral desteği sağlama ve ortak kimlik duygusunu güçlendirme amacıyla paylaşım yaptığı ve dijital aktivizm konusunda merkezi bir rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3*“Kolektif Kimlik/Moral Kaynağı” İşlev Koduna İlişkin Bulgular*

	Tarih Aralığı	
	15 Mayıs 2022-2 Şubat 2023	3 Şubat 2023-3 Mart 2023
<i>Kolektif Kimlik/Moral Kaynağı</i>	N (%)	N (%)
Hayır	35 (27.8)	5 (20.0)
Evet	91 (72.2)	20 (80.0)
Toplam	126 (100.0)	25 (100.0)

Araştırma kapsamında “Finansal Kaynak” işlev koduna ilişkin yapılan analizler, @EytEmeklilerFed hesabında paylaşılan içeriklerin hiçbirinde bu işlevin yer almadığını ortaya koymaktadır.

15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasındaki dönemde incelenen 126 tweetin tamamı (%100,0) finansal kaynak teminine yönelik herhangi bir çağrı, bağış talebi, aidat bilgisi ya da maddi destek arayışı içermemektedir. Benzer şekilde, 3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasındaki dönemde analiz edilen 25 tweetin tamamı (%100,0) da “Finansal Kaynak” işlev kodu kapsamında değerlendirilebilecek herhangi bir unsur barındırmamaktadır (Tablo 4).

Tablo 4*“Finansal Kaynak” İşlev Koduna İlişkin Bulgular*

	Tarih Aralığı	
	15 Mayıs 2022-2 Şubat 2023	3 Şubat 2023-3 Mart 2023
<i>Finansal Kaynak</i>	N (%)	N (%)
Hayır	126 (100.0)	25 (100.0)
Evet	0 (0.0)	0 (0.0)
Toplam	126 (100.0)	25 (100.0)

3.2. Teorik Çerçeve Kodlarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında “Baskın Çerçeveleme Tipi” koduna ilişkin olarak, @EytEmeklilerFed hesabında paylaşılan tweetlerin söylemsel yapıları analiz edilmiştir. Bu analiz, EYT hareketinin taleplerini hangi söylem çerçeveleri aracılığıyla kamuoyuna sunduğunu betimlemeyi amaçlamaktadır.

Elde edilen bulgulara göre, 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasındaki dönemde incelenen 123 tweetin %48,8’i “Çözüm Odaklı (Yasa teklifine çağrı/odak)” çerçevesi kapsamında sınıflandırılmıştır. Aynı dönemde, “Adalet / Hak Talebi (Evrensel hak vurgusu)” temasını içeren 41 tweet (%33,3) ile “Haksızlık / Mağduriyet (Geçmişe dönük itiraz)” temasını içeren 22 tweet (%17,9) tespit edilmiştir. 3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasındaki dönemde ise analiz edilen 20 tweetin %50,0’si “Çözüm Odaklı” çerçeveleme tipi kapsamında değerlendirilmiştir. Aynı dönemde “Adalet / Hak Talebi” teması 8 tweet (%40,0) ile ikinci sırada yer alırken, “Haksızlık / Mağduriyet” teması 2 tweet (%10,0) oranında belirlenmiştir (Tablo 5). Genel olarak değerlendirildiğinde her iki dönemde de “Çözüm Odaklı” çerçevenin baskın olduğu, “Adalet / Hak Talebi” temasının güçlü şekilde devam ettirildiği fakat “Haksızlık / Mağduriyet” söyleminin her iki temaya göre daha az vurgulandığı görülmektedir. Her iki döneme ilişkin dağılımlar, tweet içeriklerinin farklı söylemsel çerçeveler altında

sınıflandırıldığını ve baskın çerçeveleme tiplerinin nicel olarak ayırt edilebilir olduğunu göstermektedir.

Tablo 5

“Baskın Çerçeveleme” Tipi Koduna İlişkin Bulgular

<i>Baskın Çerçeveleme Tipi</i>	15 Mayıs 2022-2 Şubat 2023 N (%)	3 Şubat 2023-3 Mart 2023 N (%)
Haksızlık/Mağduriyet (Geçmişe dönük itiraz)	22 (17.9)	2 (10.0)
Adalet/Hak Talebi (Evrensel hak vurgusu)	41 (33.3)	8 (40.0)
Çözüm Odaklı (Yasa teklifine çağrı/Odak)	60 (48.8)	10 (50.0)
Toplam	123 (100.0)	20 (100.0)

Araştırma kapsamında “Teşvik Edilen Eylem Biçimi” koduna ilişkin olarak, @EytEmeklilerFed hesabında paylaşılan tweetlerde yer alan eylem çağrıları analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasındaki dönemde incelenen 123 tweetin 86’sı (%69,9) “Dijital Eylem (sadece RT/hashtag çağrısı)” biçiminde sınıflandırılmıştır. Aynı dönemde “Lobicilik (siyasetçi ziyareti çağrısı)” temasını içeren 36 tweet (%29,3) tespit edilmiş; “Fiziksel Eylem (miting/basın açıklaması)” çağrısı ise yalnızca 1 tweet (%0,8) kapsamında belirlenmiştir.

3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasındaki dönemde analiz edilen 20 tweetin 14’ü (%70,0) “Dijital Eylem” kategorisinde yer almıştır. Bu dönemde “Lobicilik” teması 6 tweet (%30,0) ile temsil edilmiş; “Fiziksel Eylem” çağrısına ilişkin herhangi bir paylaşım rastlanmamıştır (Tablo 6).

Her iki döneme ait dağılımlar, tweet içeriklerinde teşvik edilen eylem biçimlerinin kategorik olarak sınıflandırılabilirdiğini ve eylem çağrılarının nicel olarak karşılaştırılabilirdiğini göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde hesabın özellikle retweet ve hashtag kullanımı ile çevrimiçi destek sağlamayı amaçladığı ve eylem stratejilerinin genel olarak dijital mobilizasyon üzerine kurulu olduğu görülmektedir.

Tablo 6

“Teşvik Edilen Eylem Biçimi” Koduna Ait Bulgular

<i>Teşvik Edilen Eylem Biçimi</i>	15 Mayıs 2022-2 Şubat 2023 N (%)	3 Şubat 2023-3 Mart 2023 N (%)
Dijital Eylem (Sadece RT/Hashtag Çağrısı)	86 (69.9)	14 (70.0)
Fiziksel Eylem (Miting/Basın açıklaması)	1 (0.8)	0 (0.0)
Lobicilik (Siyasetçi ziyareti çağrısı)	36 (29.3)	6 (30.0)
Toplam	123 (100.0)	20 (100.0)

Araştırma kapsamında “Siyasal Baskı Mekanizması” koduna ilişkin olarak, @EytEmeklilerFed hesabında paylaşılan tweetlerde siyasal baskı unsurlarının varlığı analiz edilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre, 15 Mayıs 2022 – 2 Şubat 2023 tarihleri arasındaki dönemde incelenen 126 tweetin 91’i (%72,2) siyasal baskı mekanizması içermemekte, 35 tweet (%27,8) ise bu kod kapsamında sınıflandırılmaktadır.

3 Şubat 2023 – 3 Mart 2023 tarihleri arasındaki dönemde analiz edilen 25 tweetin 16'sında (%64,0) siyasal baskı unsuruna rastlanmazken, 9 tweet (%36,0) siyasal baskı mekanizması içeren paylaşımlar olarak kodlanmıştır (Tablo 7).

Her iki döneme ait dağılımlar, tweet içeriklerinde siyasal baskı mekanizmasının varlığına ilişkin kategorik ayrımın nicel olarak ortaya konulabildiğini göstermektedir ancak paylaşım içeriğinde ağırlıklı söylem biçiminin doğrudan siyasal baskı kurmaktan ziyade talep ve çözüm odaklı olduğu görülmektedir..

Tablo 7

“Siyasal Baskı Mekanizması” Koduna İlişkin Bulgular

	Tarih Aralığı	
	15 Mayıs 2022-2 Şubat 2023	3 Şubat 2023-3 Mart 2023
<i>Siyasal Baskı Mekanizması</i>	N (%)	N (%)
Hayır	91 (72.2)	16 (64.4)
Evet	35 (27.8)	9 (36.0)
Toplam	126 (100.0)	25 (100.0)

Araştırma kapsamında, EYT hareketinin ne tamamen geleneksel ne de yalnızca dijital kaynaklara dayandığını; her iki alanın eş zamanlı ve tamamlayıcı biçimde kullanıldığı hibrit bir mobilizasyon yapısı sergilediğini göstermektedir. Tablo 4’te analitik olarak sunulan bu yapı, EYT hareketinin dijital ve örgütsel kaynakları birlikte kullanan hibrit mobilizasyon mantığını ortaya koymaktadır.

Araştırma, EYT hareketinin ne tamamen geleneksel ne de sadece dijital kaynaklara dayandığını; her iki alanın eş zamanlı ve tamamlayıcı biçimde kullanıldığı hibrit bir mobilizasyon yapısı sergilediğini göstermektedir.

EYT hareketi, sadece kendi iç dinamikleriyle değil, aynı zamanda dışsal siyasal fırsat yapılarını doğru zamanda değerlendirmesiyle de dikkat çekmektedir. Hareketin başarısındaki en kritik dış faktör, seçim döngüleri ve siyasal rekabettir. Özellikle seçim dönemlerinde artan siyasi rekabet, EYT kitlesinin sahip olduğu yüksek dijital görünürlüğü ve kolektif kimliği bir "oy gücü" olarak birleştirmesine olanak tanımıştır. Bunun yanı sıra, ekonomik konjonktür ve toplumsal beklentiler de hareketin meşruiyet zeminini besleyen dış faktörler arasında yer almaktadır. EYT'lilerin mağduriyet söyleminin geniş kitlelerce benimsenmesi, hareketin sadece bir grup çıkarı olmaktan çıkıp genel bir adalet arayışına dönüşmesini sağlamıştır. Hibrit örgütsel yapı sayesinde hem sokakta hem de dijital platformlarda varlık gösterilmesi, medyanın konuya olan ilgisini sürekli canlı tutmuş ve siyasi aktörlerin konuyu görmezden gelmesini imkansız kılmıştır.

Sonuç olarak EYT hareketi; sınırlı maddi kaynaklarına rağmen, dijitalleşmeyi bir kaldıraç olarak kullanarak geleneksel siyaset yapma biçimlerini dönüştürmüş ve dışsal siyasal fırsatları kendi lehine çevirmeyi başarmış özgün bir toplumsal mobilizasyon örneğidir.

Tablo 8

“EYT Hareketinin Model Analizi

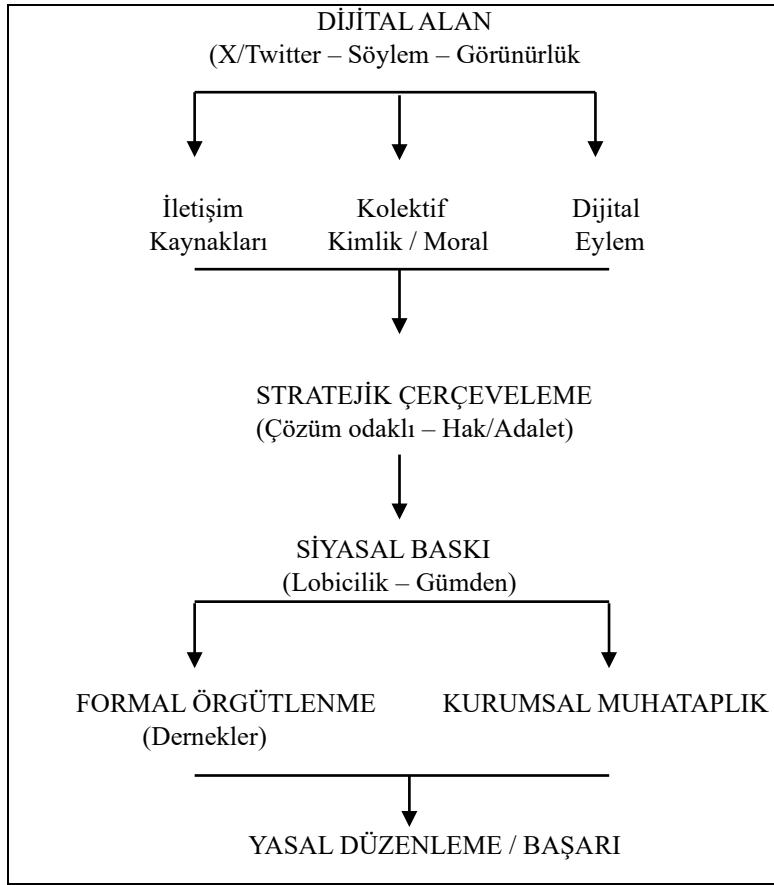
Kaynak Türü	Geleneksel Mobilizasyon	Dijital Mobilizasyon	EYT Hareketindeki Görünüm
Maddi Kaynaklar	Aidat, bağış, fon	Düşük maliyetli çevrimiçi kampanyalar	Sınırlı; finansal mobilizasyon ikincil düzeyde

İnsan Kaynağı	Üyelik, gönüllülük	Çevrimiçi katılım, paylaşım	Yüksek; dijital katılım kolektif kimliği güçlendiriyor
İletişim Kaynakları	Basın açıklamaları	Sosyal medya, hashtagler	Baskın; dijital söylem ana mobilizasyon aracı
Örgütsel Yapı	Dernekler, federasyonlar	Ağ temelli gevşek örgütlenme	Formal yapı + dijital ağ birlikte işliyor
Siyasal Baskı	Fiziksel eylem, lobi	Dijital kampanyalar	Sınırlı ama stratejik kullanılıyor

Bu bütüncül yapı, Şekil 1’de kavramsal bir model olarak özetlenmiştir.

Şekil 1

EYT Hareketinde Hibrit Kaynak Mobilizasyonu Modeli

4. Tartışma

Bu çalışmada elde edilen bulgular, Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) hareketinin dijital aktivizm pratiklerini ve siyasi etki üretme kapasitesini, toplumsal hareketler literatürü ve özellikle Yeni Toplumsal Hareketler (YTH), Kaynak Mobilizasyonu Teorisi (RMT) ve Çerçeveleme Yaklaşımı bağlamında anlamlandırmayı mümkün kılmaktadır. Bulgular, EYT hareketinin klasik sınıf temelli toplumsal hareketlerle yeni toplumsal hareketler arasında konumlanan hibrit yapısını ampirik olarak destekler niteliktedir.

Çalışmada elde edilen bulgular, EYT hareketinin ne yalnızca dijital aktivizm pratikleriyle sınırlı kaldığını ne de klasik örgütlenme biçimlerine indirgenebileceğini; her iki alanın eş zamanlı ve tamamlayıcı biçimde kullanıldığı hibrit bir kaynak mobilizasyon yapısına işaret etmektedir.

Öncelikle, @EytEmeklilerFed hesabı üzerinden paylaşılan tweetlerin tamamının “İletişim Kaynağı (Hız/Yayın)” işlevini taşıması, dijital mecraların hareket açısından temel bir örgütlenme ve görünürlük alanı olarak konumlandığını göstermektedir. Bu durum, günümüz toplumsal hareketlerinin yeni medya ortamları sayesinde daha düşük maliyetle, daha geniş kitlelere ulaşabilme kapasitesine sahip olduğu yönündeki literatürle örtüşmektedir (Karagöz, 2013, s. 133). Bulgular, EYT hareketinin dijital alanı yalnızca bilgilendirme amacıyla değil, aynı zamanda süreklilik arz eden bir kamusal baskı alanı olarak kullandığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda X.com, hareket için geleneksel karar alma mekanizmalarına erişimi sınırlı olan bir grubun sesini duyurabildiği alternatif bir kamusal alan işlevi görmüştür (Özen, 2013, s. 68).

Koordinasyon Kaynağı (Lojistik) işlevinin her iki dönemde de son derece sınırlı düzeyde kalması ise EYT hareketinin dijital mobilizasyonu büyük ölçüde merkezi olmayan, yatay ve esnek bir örgütlenme modeli üzerinden yürüttüğünü göstermektedir. Bu bulgu, YTH’lerin hiyerarşik ve katı örgütlenme biçimlerinden ziyade gönüllülük esasına dayalı, ağ temelli ve ademi merkezi yapılarla sahip olduğu yönündeki teorik kabullerle uyumludur (Bayhan, 2014, s. 36; Özdemir ve Akdağ, 2024, s. 32). Lojistik koordinasyonun dijital alanda sınırlı kalması, hareketin fiziksel eylemden ziyade söylemsel ve siyasal baskı üretimine odaklandığını düşündürmektedir.

Kolektif Kimlik/Moral Kaynağı işlevinin her iki dönemde de yüksek oranlarda tespit edilmesi EYT hareketinin temel gücünün ortak bir mağduriyet anlatısı ve “biz” duygusu etrafında inşa edilen kolektif kimlikten beslendiğini göstermektedir. Bu durum EYT’lilerin kimlik, hak ve adalet temelli söylemleri merkeze alan yapısıyla doğrudan ilişkilidir. Böylece bulgular hareketin yalnızca ekonomik bir talep etrafında değil güçlü bir ahlaki ve duygusal çerçeve üzerinden mobilize olduğunu teyit etmektedir.

Araştırma kapsamında finansal kaynak işlevine ilişkin herhangi bir bulgunun tespit edilmemesi EYT hareketinin klasik anlamda maddi kaynak toplama stratejilerine dayanmadan büyük ölçüde sembolik, söylemsel ve dijital kaynakları seferber ettiğini göstermektedir. Bu sonuç, Kaynak Mobilizasyonu Teorisi’nin yalnızca maddi kaynaklara değil iletişim, meşruiyet ve örgütsel kapasite gibi maddi olmayan kaynaklara da vurgu yapan genişletilmiş yorumlarıyla uyumludur (Bulut, 2014, s. 53). Hareketin sınırlı maddi kaynaklarla yüksek düzeyde kamuoyu baskısı oluşturabilmesi stratejik çerçeveleme ve dijital görünürlük başarısının bir sonucudur.

Baskın çerçeveleme tiplerine ilişkin bulgular EYT hareketinin söylemsel stratejisinin zaman içinde istikrarlı bir biçimde “çözüm odaklı” bir hatta yoğunlaştığını göstermektedir. Her iki dönemde de “Çözüm Odaklı (yasa teklifine çağrı)” çerçevesinin baskın olması hareketin taleplerini soyut bir mağduriyet anlatısından ziyade somut ve uygulanabilir bir siyasal hedefe yönelttiğini ortaya koymaktadır. Bunun yanında “Adalet/Hak Talebi” ve “Haksızlık / Mağduriyet” çerçevelerinin varlığı, hareketin hem geçmişe dönük bir haksızlık anlatısını canlı tuttuğunu hem de evrensel hak söylemi üzerinden meşruiyet ürettiğini göstermektedir. Bu bulgular EYT hareketinin “stratejik çerçeveleme” başarısını ve kamuoyu nezdinde geniş kabul görmesini açıklamada kritik önemdedir.

Teşvik edilen eylem biçimlerine ilişkin analizler hareketin ağırlıklı olarak dijital eylem ve lobicilik pratiklerine dayandığını ortaya koymaktadır. Fiziksel eylem çağrılarının yok denecek kadar az olması EYT hareketinin sokak siyaseti yerine dijital baskı ve kurumsal muhataplarla doğrudan temas kurmayı önceleyen bir strateji izlediğini göstermektedir. Bu durum temsili demokrasilerde toplumsal hareketlerin seçim dönemleri dışında siyasete katılım için alternatif kanallar oluşturduğu yönündeki yaklaşımlarla örtüşmektedir (Şahin ve Akboğa, 2019, s. 417). Dijital eylemlerin yüksek oranı hareketin “yüksek düzeyde internet destekli aktivizm” modeline uygun bir pratik sergilediğini teyit etmektedir.

“Siyasal Baskı Mekanizması” koduna ilişkin bulgular ise her iki dönemde de kayda değer bir oranın siyasal baskı unsurları içerdiğini göstermektedir. Özellikle ikinci dönemde bu oranın artış göstermesi yasanın çıkış sürecine yaklaşıldıkça hareketin söylemini daha doğrudan siyasal aktörleri hedef alan bir hatta taşıdığını düşündürmektedir. Bu durum Siyasal Fırsatlar Yapısı bağlamında değerlendirildiğinde seçim atmosferinin ve artan siyasal rekabetin hareket tarafından stratejik biçimde kullanıldığını ortaya koymaktadır. İktidar söyleminin zamanla dönüşmesinde bu dijital baskı ve kamuoyu hakimiyetinin önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bulgular EYT hareketinin yalnızca ekonomik talepler etrafında şekillenen bir çıkar grubu olmadığını; dijital aktivizm, kolektif kimlik inşası, stratejik çerçeveleme ve siyasal baskı mekanizmalarını birlikte kullanan özgün bir toplumsal hareket modeli sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle EYT hareketi, eski ve yeni toplumsal hareketler paradigmasının kesişiminde konumlanmakta; Türkiye’de sivil toplumun ve dijital kamusal alanın siyasal karar alma süreçleri üzerindeki dönüştürücü potansiyeline dair güçlü bir örnek teşkil etmektedir.

Sonuç

Bu araştırmada, @EytEmeklilerFed X.com hesabının 15 Mayıs 2022–3 Mart 2023 tarihleri arasında yürüttüğü dijital aktivizm pratikleri, RMT işlev kodları ile çerçeveleme ve eylem biçimi kodları çerçevesinde analiz edilmiştir. Bulgular hesabın rastlantısal değil; açık hedeflere yönelen, tutarlı ve stratejik bir dijital mobilizasyon anlayışı benimsediğini göstermektedir.

RMT açısından değerlendirildiğinde, paylaşımların tamamında “İletişim Kaynağı (Hız/Yayın)” işlevinin yer alması, hesabın temel rolünün bilgi dolaşımını sağlamak ve dijital kamusal görünürlüğü sürdürmek olduğunu ortaya koymaktadır. “Kolektif Kimlik / Moral Kaynağı” işlevinin yüksek oranlarda tespit edilmesi, hesabın hareketin ortak kimliğini ve motivasyonunu güçlendiren bir işlev üstlendiğini göstermektedir. Buna karşılık, finansal kaynak temini ve lojistik koordinasyona yönelik içeriklerin yok denecek kadar az olması, EYT hareketinin kaynak mobilizasyon stratejisinin maddi ve fiziksel unsurlardan ziyade enformasyonel ve sembolik kaynaklara dayandığını ortaya koymaktadır.

Çerçeveleme analizleri, tweetlerde baskın söylemin her iki dönemde de “çözüm odaklı” bir hatta yoğunlaştığını, bunu “adalet/hak talebi” vurgusunun izlediğini göstermektedir. “Mağduriyet” söyleminin görece sınırlı kalması, hesabın pasif bir şikayet dili yerine, somut yasal düzenleme talep eden aktif bir söylem benimsediğini ortaya koymaktadır. Eylem biçimleri açısından ise dijital eylem çağrılarının belirgin biçimde baskın olduğu, fiziksel eylemlerin ise istisnai düzeyde kaldığı görülmektedir. Dijital mobilizasyonun lobicilik faaliyetleriyle desteklenmesi, hareketin çevrimiçi görünürlük ile kurumsal siyaset üzerindeki etkiyi birlikte hedefleyen bütüncül bir strateji izlediğini göstermektedir.

Sonuç olarak, elde edilen bulgular ışığında EYT hareketi; ekonomik taleplerin ötesine geçen, dijital aktivizm ve klasik örgütlenme modellerini sentezleyen ve tamamlayan özgün, çok boyutlu ve hibrit bir kaynak mobilizasyon modelinin varlığına işaret etmektedir. @EytEmeklilerFed hesabı, EYT hareketinin yasalaşma sürecinde bilgi yayılımını, kolektif kimlik inşasını ve çözüm odaklı siyasal baskıyı dijital ortamda eşgüdümleyen merkezi bir aktör olarak işlev görmüştür. Bu durum da EYT hareketinin başarısında dijital iletişim ve stratejik söylem kullanımının belirleyici bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. EYT hareketi, dijital mecraları yalnızca birer iletişim kanalı olarak değil, aynı zamanda kolektif kimliğin sürekli olarak yeniden üretildiği dinamik birer kaynak mobilizasyon alanı olarak kullanmıştır. Elde edilen bulgular, hareketin finansal ve lojistik kaynaklardan ziyade sembolik ve söylemsel kaynaklara odaklanarak siyasal bir baskı gücü oluşturduğunu göstermektedir. Özellikle seçim

döneminde artan siyasal rekabet, bu dijital görünürlüğün somut bir "oy gücü" olarak çerçevelenmesine ve karar alıcılar nezdinde meşruiyet kazanmasına zemin hazırlamıştır. Çözüm odaklı söylemlerin baskınlığı, hareketin radikalleşmek yerine sistem içi müzakere kanallarını açık tutan rasyonel bir strateji izlediğini kanıtlamaktadır. Bu bağlamda EYT örneği, dijital aktivizmin fiziksel eylemle desteklenmediği durumlarda dahi, doğru zamanlanmış siyasal fırsat yapılarıyla birleştiğinde ne denli etkili olabileceğini ortaya koymaktadır. Hibrit mobilizasyon stratejisi sayesinde sağlanan bu başarı, Türkiye'deki diğer hak temelli toplumsal hareketler için de örgütsel ve stratejik bir model teşkil etmektedir. Sonuç olarak, EYT hareketinin yasal kazanımı, yalnızca bir mağduriyetin giderilmesi değil, aynı zamanda dijital kaynakların rasyonel ve sistematik yönetiminin bir zaferidir.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Kübra Şanlı (%60) , Meral Çakır Çifter (%40)

Etik Kurul Onayı: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek ve Teşekkür: Yazarlar, çalışmada finansal destek almadığını bildirmiştir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını bildirmiştir.

Kaynaklar

- Bayhan, V. (2014). Yeni toplumsal hareketler ve Gezi Parkı direnişi. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 23-58. <https://doi.org/10.20493/bt.15516>
- Bulut, Ç. K. (2014). Yeni Toplumsal Hareket Tartışmalarında Amerikan Ekolü: Kaynak Mobilizasyonu ve Siyasi Fırsat Yaklaşımları. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2014(39), 48-67. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1975399>
- Cohen, J. (1999). Strateji ya da Kimlik: Yeni Teorik Tartışmalar ve Sosyal Hareketler. K. Çayır (der.), *Yeni Sosyal Hareketler – Teorik Açılımlar* içinde. Kaknüs Yayınları
- Çetinkaya, Y.D. (2008). Toplumsal Hareketler: Tarih, Teori ve Deneyim. Y. Doğan Çetinkaya (Ed.), *Tarih ve Kuram Açısından Toplumsal Hareketler* içinde. İletişim Yay.
- Demiroğlu, E. T. (2014). Yeni toplumsal hareketler: Bir literatür taraması. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 2(1), 133-144. <https://doi.org/10.14782/SBD.201416304>
- Gençoğlu, A. Y. (2014). Social Movements Regarding the New and the Old Paradigms. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 305-323. <https://doi.org/10.15869/itobiad.05937>
- Işık, G. (2013). Yeni Toplumsal Hareketler ve Sanal Gerçeklik, *Selçuk İletişim Dergisi*, 8,1, 19-33. <https://doi.org/10.18094/si.44928>
- Jasper, J.M. (2002). *Ahlaki Protesto Sanatı*, (Senem Öner, Çev.). Ayrıntı. <https://anarcho-copy.org/libre/james-macdonald-jasper-ahlaki-protesto-sanati-toplumsal-hareketlerde-kultur-biyografi-ve-yaraticilik.pdf>
- Johnston, H., Larana, E. ve Gusfield, J. R. (1999). Kimlikler, Şikâyetler ve Yeni Sosyal Hareketler, Kenan Çayır (Ed.), *Yeni Sosyal Hareketler - Teorik Açılımlar* içinde. (ss. 131-161). Kaknüs Yayınları.
- JustAnotherArchivist. (t.y.). *snsrape* [Bilgisayar yazılımı]. GitHub. <https://github.com/JustAnotherArchivist/snsrape>
- Karagöz, K. (2013). Yeni medya çağında dönüşen toplumsal hareketler ve dijital aktivizm hareketleri. *İletişim ve diplomasi*, (1), 131-156. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2154704>
- Lelandais, G.E. (2009). Sosyal Hareketler Teorileri ve Küreselleşme. (B. Çoban, Haz.), *Yeni Toplumsal Hareketler* içinde. (ss. 63-90). Kalkedon
- McCarthy, J. D. ve Zald, M. N. (1977). Resource mobilization and social movements: A partial theory. *American journal of sociology*, 82(6), 1212-1241. <https://users.ssc.wisc.edu/~peoliver/SOC924/Articles/McCarthyZald1977.pdf>
- Melucci, A. (1985). The Symbolic Challenge of Contemporary Movements. *Social Research*, 52(4), 789-816. <http://www.jstor.org/stable/40970398>
- Oberschall, A. (1973). *Social Conflict and Social Movement*, Prentice-Hall: Englewood Cliffs.
- Olson Jr, M. (1971). *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups, with a new preface and appendix* (Vol. 124). Harvard University Press. Dimensions.
- Önder, T. (2008). *Yeşil Siyaset*. Türköne (Ed.), Siyaset (s. 591-628). Lotus Yay.

- Özdemir, M., ve Akdağ, M. (2024). Sokak Siyaseti ve Toplumsal Hareketlilik: Mahsa Amini Protestolarının Medyadaki Sunumu. *İletişim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 17-40. <https://doi.org/10.59534/jcss.1357139>
- Özen, H. (2013). Toplumsal Hareketlerin Siyasal ROLÜ: Rasyonalist Yaklaşımların Eleştirel bir Değerlendirmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 68(3). https://doi.org/10.1501/sbfder_0000002286
- Pichardo, N. A. (1997). New social movements: A critical review. *Annual review of sociology*, 23(1), 411-430. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.23.1.411>
- Selenium Community. (t.y.). *Selenium* [Bilgisayar yazılımı]. <https://www.selenium.dev/>
- Şahin, O. ve Akboğa, S. (2019). Türkiye’de devlet-sivil toplum kuruluşları ilişkisi ve sivil toplum kuruluşlarına katılım. *International Journal of Political Science and Urban Studies*, 7(2), 405-427. <https://doi.org/10.14782/ipsus.623237>
- Tilly, C. (1977). *From Mobilization to Revolution*, University of Michigan Press https://www.academia.edu/3833687/FROM_MOBILIZATION_TO_REVOLUTION
- Yanık, C. ve Öztürk, M. (2014). Toplumsal hareketlerin dönüşümü üzerine bir değerlendirme. *Mukaddime*, 5(1), 45-63. <https://doi.org/10.19059/mukaddime.03703>